

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Geschichte der Juden in Kardaš Řečitz.

Bearbeitet von

Prof. Dr. B. Vít, Kard. Řečitz.

Jen pozvolna vyrostla v Kardašově Řečici velká židovská obec, která žila po celá staletí s ostatním obyvatelstvem v míru a pokoji.

Zprávy o židech v Ř. sahají až do počátku XV. stol.¹⁾. Tenkrát bylo naše město ve velkém rozkvětu a dělilo se na dvě strany: na stranu Horní a Dolní. Horní strana náležela panu Janu staršímu z Hradce a Dolní Janu Plešskému z Ústí. Jan starší z Hradce, chtěje, aby jeho strana ještě více vzkvétala, dal jí r. 1407 zvláštním privilegiem právo odúmrtí. Zemřel-li po vydání tohoto privilegia hospodář v Horní straně a nezanechal-li žádného potomka, připadlo hospodářství a jmění buď ženě, nebo nejbližším příbuzným. Stalo-li se něco podobného na straně Dolní, která oním privilegiem nebyla obdařena, byla dědicem všeho jmění sama vrchnost. A ono privilegium vztahovalo se i na židy, neboť čteme v něm doslovně: „V těch právních ustavených jmenovaných mají seděti a ostatí na straně města našeho v Ř. bydlecí, erbové jich i dědici věčně budící, jich všecka zboží i dědiny, buďto tu v městě, neb před městem kdežkoli leží; buďte v něm křesťané neb židé...“ A dále se píše v listině: „... chceme, aby s již jmenovaných zboží a dědin berně spolu trpěli všickni, kdož je mají, buďte křesťané neb židé, v též míře, jakožto králova jiná města, podle jmění dávajúc, a nic podle úrokův, buďto berně králova, neb pomocí k vdávání panských dětí, neb jakýchžkoli jiných pomocí²⁾“.

Jméno prvního řečického žida vyskytuje se až v pivovarských účtech r. 1601³⁾. Tehdy upravil okna v pivovaře, který stál na místě nynějšího zámku, žid K h a c a l. Za 60 koleček do oken dostal 30 grošů. Bydlel pravděpodobně na Malé Stránce v domě č. 105, kde se po domě říkalo i později „u Kácalů“, ač stavení přešlo potom do rukou jiných sousedů. Kromě tohoto záznamu v pivovarských účtech nevíme po celé XV. stol., v XVI. stol. a v první polovině XVII. stol. o osudech židů v našem městě nic. V listinách, pokud se zachovaly, není o nich zmínky. Byli-li tu, provozovali podomní obchod a za třicetileté války, kdy veškeren obchod vázl, pravděpodobně Ř. opustili.

Teprve po této dlouhé válce, když Ř. náležela hraběti Adamu Pavlovi Slavatovi (1633 až 1657), máme o židech zprávu z r. 1654⁴⁾. Tehdy bydleli 3 židé: Izák Aron a jeho dva zletilí synové, Izák Baroch a Šimon Mojžíš, v obecním domku, vystavěném na Broumovském gruntě. Grunt náležel obci a proto se jmenoval Obecnice. O oněch židech je zapsáno: „Živnost jejich jest handl ven z panství. V městě nesmějí míti žádného krámu, než co tak po domích prodati mohou“⁵⁾. Izák Aron platil tehdy vrchnosti ročně za šuc 2 groše, 1 peníz úroku.

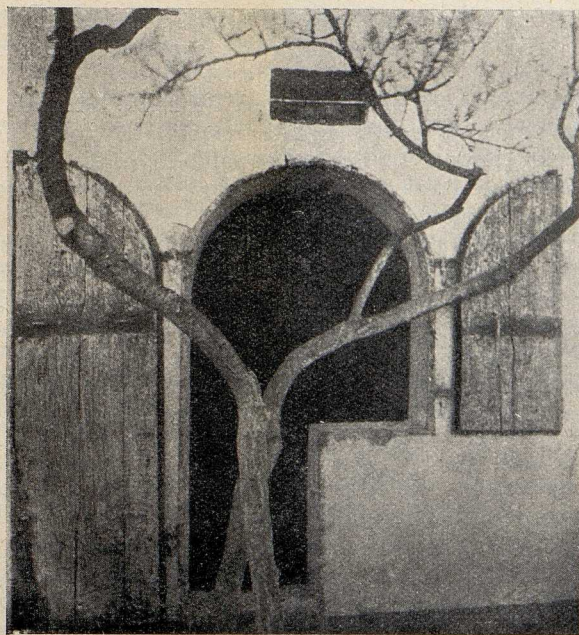
V dalších letech židů přibývalo a obec vystavěla pro ně na Obecnici do konce st. celkem 4 domky, z na-

Dějiny Židů v Kardašově Řečici.

Zpracoval

prof. dr. B. Vít v Kardašově Řečici.

šeho stanoviska jen nepatrné chatrče, které si židé buďto najímali za plat, nebo si je kupovali doživotně. Tak r. 1669 koupil si žid Josef Michal, nazvaný Cukrpekr, za 50 kop grošů míšenských takový domek na Obecnici s podmínkou, že po jeho smrti případně zase obci. Místo roboty platil obci ročně 3 zl. rýnské. Kupní cenu 50 kop grošů splácel v ročních lhůtách. Poslední splátka 2 kop grošů je zapsána r. 1689⁶⁾.

Starý židovský krám

Deset let později máme zprávu o Samuelovi Salamonovi⁷⁾. Obec tehdy žádala hraběte Jana Jáchyma Slavatu, aby byl přijat pod ochranu neboli šuc. Hrabě obci vyhověl těmito slovy: „Ačkoliv bych sice více židů v městysi mém Ř. trpěti povinen nebyl, aniž obec řečická tu moc měla, jich nad obyčej více přijímati, ani na potom více bez mého vědomí přijímati má, však nicméně poněvadž se tento žid již dráhný čas v Ř. zdržoval, pokudž každoročně do důchodu mého hradeckého 4 kopy míšenské za ochranu odváděti chce, má dáleji v témž městys (však do vůle mé a dědicůmých) trpen býti.“

Podobná žádost byla také podána r. 1689⁸⁾ za žida Josefa Berla. I tehdy povolil mu hrabě pobyt v Ř. touto odpovědí: „Vzhledem k tomu, že můj řečický magistrát tohoto žadatele, poněvadž on tam narozen jest, sám žádá, povolují mu milostivě tak dlouho se tam zdržovati a bydleti, pokavadž se tam dobře a poctivě chovati bude a žádná žaloba proti němu se nenaskytne, a dokud 6 kop míšenských neb 7 zlatých rýn-